

Redactioneel

Over het thema van dit nummer valt eindeloos veel te zeggen. Dat mijn, uw, onze en hun God niet één en dezelfde zijn, het zou ons kunnen verleiden tot een panopticum aan godsbeelden. Maar we hebben ons, hoe weinig multicultureel ook, beperkt tot een reeks bijdragen rond de God van Nederland, van West-Europa, de christelijke God, die door Nescio ter verantwoording wordt geroepen en in wie diezelfde schrijver toch degene zag die de volmaakte orde representeerde in zijn natuur, voor Nescio zijn schepping bij uitstek tegenover de chaos die wij mensen ervan plegen te maken. Speur ernaar in zijn zo prachtig door Lieneke Frerichs verzorgde *Verzameld Werk*.

Wij vroegen Kees Fens naar zijn opvattingen en hij gaf ze. Opvattingen van duidelijk bovenmoedijks katholieke herkomst. Zoals ook te vinden in de beschouwing die Aad Vooges, Benedictijn, schreef naar aanleiding van *De celestijnse belofte* over ervaringsgeloof en geloofservaring. Naar onze mening niet zonder betekenis voor een didactiek die zozeer met ervaringen is verbonden als de onze. De wereld van de katholiek is verweven met de liturgie van de mis. In de roman *Ave Verum Corpus* van Désanne van Brederode contrasteert deze opvallend met het jachtige bestaan van de stadsnomade. Ons boek voor de les of leeskring. Opvattingen ook van protestants-christelijke herkomst: Hans Ester schrijft over betekenis van de bijbel voor onze taal en cultuur, ook na de saecularisatie. Jaap Goedegebuure beschrijft de gereformeerde context waarin zijn kennis van de bijbel zich ontwikkelde.

En dan is er de navertelling van de Torah-verhalen door Nico ter Linden, wiens boek *Het verhaal gaat...* een daverend - en terecht - succes is. Waar we in het verband van het literatuur- en kunstonderwijs dan ook op uitkomen is de plaats van de bijbelse geschiedenis. We pleiten voor terugkeer daarvan op school, in basisvorming en tweede fase. Ter Lindens boek biedt daartoe mogelijkheden, de *Legendarische bijbelverhalen* kunnen daaraan voorafgaan. Ellen van Wolde is een van de deskundigen die aangeven wat zij de meest interessante bijbelse teksten voor het literatuuronderwijs vinden. Vanuit poëtisch oogpunt zouden in het bijzonder de psalmen aandacht verdienen. We praten met een kenner daarvan, de benedictijn en neerlandicus Frans Berkelmans.

Een vondst in een boekenstalletje maakte een duik mogelijk in het didactische diep van de bijbelse geschiedenis van een halve eeuw geleden. Curieus, maar mogelijk ook inspirerend. De bijbel leeft ook in de musea die we bezochten, het Catharijneconvent in Utrecht en het Bijbels Openluchtmuseum in de Heiliglandstichting bij Nijmegen. Kunstfilosoof Daan Van Speybroeck schetst een panorama van godsbeelden in de moderne beeldende kunst. Zo kan de bijbel een thema worden in culturele en kunstzinnige vorming. We danken Van Speybroeck voor de litho's van de jonge Franse kunstenaar Loïc Le Groumellec die we in dit nummer mogen afdrukken. Het tegendraadse geluid van columnist Jacques de Vroomen rondt het thema af: een contrapunt.

Behalve het thematisch gedeelte biedt dit nummer voortgaande studie van de mogelijkheden om tot een betere literaire vorming te komen. Docente Els van Geene houdt een hartverwarmend pleidooi voor meer poëzie in het onderwijs.

Over kunstzinnige vorming vindt u een vervolg op het verslag over Goede Praktijk van kunsteducatie in *Tsjip* 6/3, van belang voor uw voorbereiding op het nieuwe vak CKV. Literatuurwetenschapper Gerard de Vriend zet de discussie aan over de verzelfstandiging van de leerling als lezer in de tweede fase. Gemma Pappot breekt in een verslag over de CKV-achtige samenwerking binnen de deeltijd lerarenopleiding te Tilburg, een lans voor deze deeltijdopleidingen. Het proefschrift waarop Piet-Hein van de Ven op 20 september 1996 in Utrecht promoveerde krijgt de aandacht die het verdient. En dan is er onze vaste rubriek: externe betrekkingen.

Onze toekomst

De laatste externe betrekkingen, want zoals aangekondigd krijgt *Tsjip* volgend jaar een ander, fraaier gezicht, een nog rijkere inhoud en naast behoud van vaste rubrieken zeker een informatierubriek met een andere naam. We gaan uit vrije keuze samen met zusterblad *Letteren*, zoals SPL en Vereniging Europese Letteren opgaan in de nieuwe SPL, die, net als de ondertitel van ons blad *Tsjip/Letteren*, aangeeft de Stichting Promotie Literaire Vorming gaat heten. De huidige *Tsjip*-redactie wordt gesplitst in kernredactie en medewerkers, de kernredactie wordt uitgebreid met Joris Hermsen en Luc Top van *Letteren*, terwijl bovendien namens Vlaanderen André Mottart tot de kernredactie gaat behoren. Spijtig genoeg moeten we bij de uitvoering van onze ambitieuze plannen - onder meer ook tot uitdrukking komend in een geheel andere vormgeving: sjieker en royaler - onze eindredacteur Dees Maas missen, aan wie ons blad heel veel dank verschuldigd is. Joris Hermsen zal van de nieuwe combinatie de eindredactie voeren, ondergetekende blijft aan als hoofdredacteur. Met weemoed nemen we afscheid van enige redacteurs die vanaf de eerste jaargang het nodige hebben gedaan om van *Tsjip* een bron van informatie over literatuuronderwijs te maken: Harry Habets, Tracy van Poppel en Márgitka van Woerkom. Wij mogen op hen rekenen als medewerker. Veel dank! WdM

Correctie

In *Tsjip* 6/2 leverde Francis Staatsen een bijdrage over internationaal literatuuronderwijs. Zij werd daarbij door ons aangekondigd als lid van de vakontwikkelgroep Moderne Vreemde Talen. Dat was onjuist. Wel is zij onder meer lid geweest van de Commissie Vernieuwing Eindexamen MVT en vertegenwoordigt zij de moderne vreemde talen in het bestuur van de SPL, maar zij nam niet deel aan het beraad van genoemde vakontwikkelgroep.

De omslagillustratie van Annemieke Kipping is ontleend aan *Psalmschrift* (zie voorts in dit nummer) en sluit aan op psalm 56 (bij Gerhardt/Van der Zeyde 57): 'Hoger, God, dan de hemelen verhef U: laat uw glorie de aarde omvatten.'
